

Norges Vassdrags- Og Energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

NTE Nett AS - høringsuttalelse forslag til endringer i forskrift om kontroll av nettvirksomhet

1. Innledning

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) ønsker innspill til mulig endringer i forskrift om økonomisk og teknisk rapportering, inntektsramme for nettvirksomheten og tariffen (Kontrollforskriften). Bakgrunnen for høringen er blant annet at ny teknologi gir nye muligheter for hvordan tariffene utformes, og at disse mulighetene kan benyttes til å utforme tariffen som gir bedre insentiver til effektiv utvikling og mer rettferdig kostnadsfordeling.

NVE skriver i høringen at strømforbruket blir mer energieffektivt, men også mer effektkravende ved at vi ønsker å bruke mer strøm på én gang. Nye produkter og bruksområder tilsier at forbruket vil variere mer over tid, med høyt forbruk i korte tidsrom. Dersom dagens tariffpraksis videreføres, forventes det at denne utviklingen forsterkes over tid. Dermed må nettselskapene investere i økt nettkapasitet. Kostnadene fordeles på brukerne av nettet, og resultatet er at nettleien går opp. Videreføring av dagens tariffpraksis kan lede til at noen strømkunder i svært liten grad bidrar til å dekke felleskostnadene i nettet. Disse kostnadene skyves da over på resterende nettkunder i form av økte tariffen. Samtidig med at forbruket blir mer effektkravende, skjer en økende andel av kraftproduksjonen med fornybare teknologier som i begrenset grad kan styres etter behovet for kraft. NVE mener nettleien i større grad skal gjenspeile hvordan kostnadene i nettet oppstår.

NVE foreslår i høringsdokumentet effekttariffer utformet som et abonnement hvor prisen avhenger av hvor mye strøm kunden vil bruke i løpet av én time (kWh/h):

$$\text{Nettleie} = \text{Abonnement} + \text{Overforbruk} + \text{Transporttap}$$

Dette valget grunngis ut fra en helhetsvurdering av de ulike modellene for tariffutforming som var på høring sommeren 2015 og innspillene NVE mottok i den forbindelse. NVE ønsker nå å få innspill på en rekke punkter fra høringsinstansene.

NTE Nett oppfatter med dette at NVE ønsker tilbakemelding på utformingen av den valgte modellen i høringsdokumentet, og ikke på valget av tariffmodell i seg selv (s.3 i høringsdokumentet).

Konsepthøringen som ble gjennomført i 2015 inneholdt ulike varianter av effekttariffer. Høringsinstansene gav til dels sprikende tilbakemeldinger på de ulike konseptene, men felles for de fleste var at man ikke var positive til abonnert effekt.

NTE Nett kan ikke se at konklusjonene fra konsept høringen naturlig fører frem til den modellen NVE har lagt fram i høringsdokumentet. På bakgrunn av dette velger NTE Nett å gi et hørings svar frigjort fra de punktene NVE har bedt spesielt om tilbakemeldinger på.

2. Kommentarer til grunnlaget for valg av tariffmodell

Konsepthøringen som ble gjennomført i 2015 inneholdt ulike varianter av effekttariffer. Høringsinstansene gav til dels sprikende tilbakemeldinger på de ulike konseptene, men felles for de fleste var at man ikke var positive til abonnert effekt. NVE har ifølge høringsdokumentet tatt en helhetlig vurdering basert på høringsvarene til konsept høringen og konkludert med at en abonnert effekttariff vil være å foretrekke.

I konsept høringen ble ulike tariffkonsepter diskutert. NTE Nett oppfatter dette som et innledende studie for å finne hvilke tariffkonsepter som ville gi effektive insentiver og rettferdig kostnadsfordeling mellom kunder. I høringen var ikke modellene beskrevet detaljert. På dette tidspunktet var det derfor ikke mulig for høringsinstansene å gjøre vurderinger av de ulike tariffmodellene sine virkninger. Modellen for abonnert effekt som ble beskrevet i konsept høringen er i oppbygging lik den NVE nå foreslår, men siden NVE har valgt å benytte en bindingstid og andre valg av parametere, vil man trolig få andre effekter enn forutsett i forrige runde. NTE Nett savner derfor at NVE gjennomfører en modell høring, som et naturlig neste steg etter konsept høringen. Etter vårt syn har NVE hoppet over et viktig steg i prosessen med å komme fram til en helhetlig modell for tariffing som gir en rettferdig fordeling av kostnader og insentiver til effektiv utvikling av kraftsystemet.

Det er de senere årene blitt gjennomført mange ulike prosjekter og demonstrasjonsaktiviteter i nettbransjen, både i Norge og i Europa, med det formål å finne de beste tariffmodellene for fremtiden. NTE Nett kan ikke se at det er andre steder hvor denne formen for abonnert effekt er valgt. En ny tariff skal ikke bare bidra til rettferdig kostnadsfordeling, men også til å gi insentiver til kundene. Kundene må da tilpasse seg prissignalet og endre forbruksmønster. Dette vil mest trolig kreve at kunden tar i bruk nye teknologier i markedet. Dersom Norge velger tariffmodeller som avviker fra resten av verden, vil teknologiene i markedet i større grad enn nødvendig bli begrenset til norske forhold. NTE Nett savner bruk av internasjonale erfaringer i NVEs vurdering av ny tariff.

NVE har satt frist til 1. mars 2018 på denne høringen og NTE Nett har oppfattet at man forventer en endelig beslutning rundt sommeren 2018. Siden høringsdokumentet indikerer at 1. januar 2020 eller 2021 er en mulige datoer tariffmodellen kan tre i kraft, vil NTE Nett anmode NVE om å ta seg tid til å gjennomføre en modell høring før man eventuelt beslutter valg av tariffmodell. Dette ville gitt NVE bedre tid til å sikre et bedre beslutningsunderlag før man lander på riktig tariffmodell for distribusjonsnett.

3. Kommentarer til modellen i høringsdokumentet

Slik vi forstår høringen har NVE valgt modell ut fra tre målsetninger. Den første målsetningen er at tariffen må fordele tillatt inntekt på en kostnadsriktig eller rettferdig måte, den andre målsetningen er at tariffene må gi insentiv til effektiv utnyttelse og utvikling av nettet og den tredje er at kundene må kunne forstå modellen som er valgt og reagere på prissignalene den gir. NTE Nett er enige i alle de tre målsetningene, men mener det vil være svært vanskelig å utforme ett virkemiddel som løser alle tre målsetningene.

3.1 Prissignaler

NTE Nett oppfatter det slik at tariffene skal gi prissignaler som fører til effektiv tilpasning til kraftsystemet. Dette skjer både i tilknytningsøyeblikket, og gjennom løpende bruk. I tilknytningsøyeblikket gir anleggsbidraget prissignaler som skal føre til at kunden tar hensyn til kostnaden ved tilknytning. Dette innebærer at man i den abonnerte effekttariffen står igjen med å gi prissignaler om løpende tilpasning til den kapasiteten som finnes i nettet.

Ved å bruke abonnert effekt med bindingstid vil man i alle de tilfeller at kunden endrer forbruk i forhold til målt historikk, gi kunden en høyere kostnad enn det kunden faktisk belaster nettet for. Bruken av bindingstid er noe man i mange bransjer forsøker å unngå, fordi dette kan bli oppfattet som et forsøk på å innskrenke kundens valgmuligheter. Et eksempel kan være en kunde som har to elbiler, men som selger den ene. I dette tilfellet vil bindingstiden «straffe» kunden i den forstand at han ikke umiddelbart får gevinster på nettleien, men må vente til neste 12-måneders

periode for å endre sitt abonnement. Bindingstiden vil derfor innskrenke muligheten til dynamisk tilpasning til nettets behov. Her åpner NVE en mulighet for å endre den abonnerte effekten til kunden i særskilte tilfeller. Dette setter nettselskapene i en vanskelig situasjon med tanke på definisjon. Uavhengig av hvordan man definerer særskilte tilfeller, vil det trolig komme mange grensetilfeller, som i kundenes perspektiv ikke oppleves som rimelig.

Videre er det ikke sikkert at kundenes maksimale uttak i stor grad reflekterer tidspunktet hvor nettet er høyest belastet. Den abonnerte effekttariffen i høringen vil gi alle kunder incentiv om å bruke det forventede effektuttaket basert på historisk forbruk til enhver tid. Det er store forskjeller i nettets belastning over året. Ofte vil nettet være vesentlig mindre belastet om sommeren enn om vinteren. En husholdningskunde med høyt effektuttak i en sommertime, vil da sjelden medføre at nettet må dimensjoneres høyere. De utnytter bare den kapasiteten som allerede ligger der. Det virker ikke rimelig at disse kundene da straffes med høyere nettleie. Her peker NVE på en mulig tidsdifferensiering av overforbruksleddet. NTE Nett oppfatter imidlertid at dette gjør tariffen mer kompleks og vanskeligere å forstå.

3.2 Kostnadsriktighet

Kostnadsøkningen i nettet i vår region har i stor grad vært drevet av kostnader på høyere spenningsnivå som spres nedover til kunder på lavere nettnivå. Et eksempel er når ny produksjon skal tilknyttes regionalnett. I et slikt tilfelle vil nettselskapet ikke ha anledning til å hente inn anleggsbidrag da regionalnettet er definert som masket nett. Kostnadene ved tilknytningen må da spres ut på forbrukerkundene i det gitte forsyningsområdet. Videre vil Statnett beholde hele fastleddet i innmatingstariffen, noe som gjør at det regionale nettselskapet ikke får noe kostnadsdekning fra produsenten. Kostnadene må da spres ut på forbrukere i regional- og distribusjonsnettet. På den måten må forbrukere både dekke kostnader ved produksjonens tilknytning og løpende kostnader.

Kostnadsriktig fordeling av nettleie begrenser seg ikke bare til distribusjonsnettet og ikke bare til fordeling mellom kunder på samme nettnivå. I den forbindelse vil NTE Nett oppfordre NVE til å se problemstillingen i et større og mer helhetlig perspektiv enn det som kommer frem av høringsdokumentet. Hvordan kostnader fordeler seg mellom ulike forsyningsområder, mellom ulike spenningsnivåer, mellom ulike kundegrupper og mellom forbrukere og produsenter er tema som må ses i en sammenheng.

3.3 Næring- og industrikunder

I høringsdokumentet ber NVE spesielt om kommentarer knyttet til næring- og industrikundene. Næring og industri har frem til nå har blitt tariffert ut fra målt effekt. Dette innebærer at man i stor grad har et næringsliv som har tilpasset seg ut fra insentivene en slik modell har gitt. Store verdier har blitt sunket ned i for eksempel fabrikker og fabrikkutstyr, men også i nettet som skal forsyne disse. Gjennom å endre «spillereglene» for denne typen kunder setter man store samfunnsverdier på spill. NTE Nett er av den oppfatning at høringsdokumentet ikke i tilstrekkelig grad vier denne problemstillingen oppmerksomhet og føler seg ikke trygge på grunnlaget for å flytte denne typen kunder over på en ny tariff.

4. Oppsummering

NTE Nett er av den oppfatning at grunnlaget for beslutning av ny tariffstruktur ikke er tilstrekkelig belyst gjennom konsepthøringen og forslaget til endringer i Kontrollforskriften. NTE Nett mener man i for stor grad har fokusert på å løse mange ulike utfordringer med ett virkemiddel og ikke lyktes med å se helhetlig på ny tariffmodell for uttak i distribusjonsnettet.

NTE Nett stiller seg tvilende til at den foreslåtte modellen i tilstrekkelig grad gir en kostnadsriktig fordeling av nettleie, insentiver til effektiv utnyttelse og -utvikling av nettet. Etter vårt syn inneholder ikke høringsdokumentet tilstrekkelig grunnlag for å kunne beslutte hvordan å fordele kostnader mellom forsyningsområder, mellom produsenter og forbrukere eller mellom ulike kundegrupper. NTE Nett er spesielt skeptiske til grunnlaget for å endre tariffmodellen for næring og industri.

NTE Nett vil oppfordre NVE til, i forlengelsen av konsepthøringen 2015, å gjennomføre en modellhøring før man lander på ny tariffmodell. Dette ville åpnet for at man i større grad enn hittil kunne inkludert erfaringer fra nasjonale- og internasjonale prosjekter på tariffmodeller i beslutningen. Siden det i høringsdokumentet indikeres at mulige datoer hvor forslaget kan tre i kraft er 1. januar 2020 eller 2021, burde det være tilstrekkelig tid til at man kan sikre et bedre beslutningsunderlag.

Med hilsen

Torbjørn Opland
Avd.sjef Kunde

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen underskrift